

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

BREDGADE 76
LØWES GÅRD – SØKADEAKADEMIET

KØBENHAVNS KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	07.06.2016
Besigtiget af:	Anders Rønne-Skall og Pernille Schelthauer Jacobsen
Journalnummer:	2010-7.82.07/101-0001
Kommune:	Københavns kommune
Adresse:	Bredgade 76, 1260 København K
Betegnelse:	Løwes Gård - Søkadetakademiet
Fredningsår:	1951
Omfang:	<i>Forhus med sidehus (1754-55) og dertil stødende baghus (1755-57)</i>

BYGNINGSBESKRIVELSE

I det følgende er der ikke taget stilling til lovligheden til bygningsarbejder foretaget i ejendommen. Følgende dele af ejendommen er ikke besigtiget og indgår derfor ikke i beskrivelsen eller værdisætningen: Anden etage midt for; loftsrum, baghusets indre.

Bredgade 76 og 76a ligger på den sydlige side af Bredgade tæt på Esplanaden. Syd for Bredgade 76 ligger det gamle Frederiks Hospital og hele dets anlæg, nu Danmarks Designmuseum, det er dog kun ydermuren der går op til Bredgade 76. Nord for adressen ligger en beboelsesejendom.

Forhuset er en grundmuret bygning i syv fag og tre etager med høj kælder og tagetage. Bygningen indeholder frokostrestaurant i kælderen, erhverv i stueetage og første etage og bolig i anden etage. Tagetagen er henholdsvis beboelse i forhuset og opbevaring i sidehuset. Soklen er af granitsten og over den fremstår facaden glatpudset i lysegrå fra kælder til mellem stueetage og første etage, hvor en profileret kordongesims skaber en overgang til en hvidpudset facade. Vinduerne i facaden er ældre hvidmalede småsprossede korspostvinduer med seks-rudede overvinduer og undervinduer af cylinderglas på første og anden etage, hvoraf vinduerne på første etage er afsluttede med en fladbue. Der er ældre hvidmalede småsprossede torammede vinduer, med otte-rudede rammer isat cylinderglas, i kælderen og på tredje etage. Vinduerne er i yderfagene parvist anbragt i blændinger. Alle vinduer i facaden er besat med originale hjørnebåndshængsler med svejfede sider, enkelte har dog fået erstattet hængslet med et moderne hængsel, men hjørnebåndet er bevaret. De fleste vinduer har bevaret deres originale fugleanverfere. Størstedelen af vinduerne er med ældre forsatsruder. De tre midterste fag er fremhævet i en midtrisalit med afsluttende fronton. I etageskellet mellem første og anden etage er facaden

dekoreret med henholdsvis rektangulære blændinger og fremskydninger.

Under taget ligger en profileret hovedgesims der fordeler sig i frontonen. Taget er et heltag med tegl og helvalm mod syd. Der er fire ældre kviste med torammede vinduer mod gaden, tre er heltagskviste og et enkelt er en tagkvist med buet tag. Der er en ældre kvist med trefagsvindue mod gården. Alle kviste er med kvisttag i zink. Der findes to skorstene i glat mur på forhusets tag samt to skorstene i glat mur på tagryggen af sidehuset.

Der er fra gaden nedgang til frokostrestauranten Cafe Petersborg, hvor der er en generel ældre materialeholdning. Enkelte steder er der dog nye døre.

Der er portgennemgang fra gaden ind til gården i de yderste to fag til højre i to etager. I porten er isat en ældre københavnergrøn fyldningsdør indsat i et større portsystem. I overstykket over porten er isat tre vinduer.

Portrummet fremstår pudset i lysgrå med et stort fladbuet hvælv. Der er fire fag rundbuede blændinger til begge sider, den højre dybere end den venstre. Der løber en profileret gesims på væggene på højde med rundbuernes begyndelse i blændingerne. Under hvælvingen løber æggestavsfriser på begge sider. Loftet i hvælvingen er dekoreret med en enkelt række, med tre kassetter i stuk, hvori der er isat rosetter. Kassetterne er omkranset af to maledede dobbelte rebstavsfriser.

I den forreste blænding til venstre er nedgang til kælderen, hvor der sidder en original lav hvidmalet tre-fyldningsdør med rigt udformet bukkehornshængsler, langskilt og dørgreb i jern.

I den bagerste blænding til venstre er hoveddøren til forhusets stueetage. Døren er en ældre hvidmalet dobbelfløjet fyldningsdør med et ovenvindue i vifteform. Døren leder op til en ældre ligeløbstrappe der giver adgang til et erhvervslejemål i to etager med etagegennemgang via nyere intern halvsvingstrappe. Begge etager er gennemgående ind til sidehuset. Forhusets erhvervslejemål er generelt med en nyere materialeholdning i døre, gerigter, og dørstykker, der er dog enkelte ældre døre. Stukken er i de fleste rum original med en dyb hulkehlsstuk og i enkelte rum med roset. Der er lave paneler i rummene en suite ud mod gaden, hvoraf enkelte rum har en profileret liste placeret højt på væggen mellem vinduerne.

Sidehusets er en grundmuret bygning i otte fag og et rundt smigfag. Der er en kælder og tre etager samt en tagetage. Facaden fremstår glatpudset i sandfarvet puds. Vinduerne er en blanding af ældre korspostvinduer med fire-rudede overvinduer og otte-rudede undervinduer og ældre tofagsvinduer med seks-rudede rammer, begge typer københavnergrønne og småsprossede. Enkelte vinduer

har en halvcirkelformet lodpost mens andre har en mere enkel flad lodpost mens et enkelt vindue helt mangler en lodpost. Størstedelen af vinduerne er stadig med deres oprindelige fulgeanverfere. Der er i taget en kvist med et torammet vindue monteret med udvendige skodder. Taget er som forhuset i tegl.

Foran de første fire fag fra forhuset og langs sidehuset er der bygget en ældre tilbygning, der rummer trappehus og bolig. Tilbygningen er afrundet i smigfaget der rummer trappehuset. Der er en blænding i hele smigfagets højde hvori vinduerne sidder. Disse ældre vinduer er lettere konvekse, så de følger smigfagets runding. Taget på den nyere tilbygning er monteret med tagpap. Fra gården går en ældre udvendig trappe med nyere støbte cementtrin op til hoveddøren, der via en indre trappe leder op til tre lejligheder på anden etage.

Den indre hovedtrappe i sidehuset, er en ældre toløbstrappe der fra første etage går over i en halvsvingstrappe op til anden etage. Gelænderet er et nyere smedjernsgelænder med nyere håndløb. Durchsicht er smalt, aflangt med rundede ender. Durchsicht går gennem alle etagerne.

Trappen giver ikke adgang til stueetage og første etage, der har egen indgang fra forhus, på anden etage er der adgang til tre lejligheder, hvoraf to befinder sig i forhuset og en i sidehuset. Den af forhusets lejligheder der er besigtigede, er i to etager, da loftsrummet er inddraget til beboelse.

Generelt for lejlighederne gælder at der er ældre gulve, nogle plankegulve, andre parketgulve. Dog er der i enkelte rum bevaret de originale bjælkegulve. Ligeledes gælder det for lejlighederne, at de originale stukarbejder er bevarede, i repræsentationsstuerne i forhuset med en kraftig hulkelsstuk. Derudover er de originale vindueslysninger bevaret i alle vinduer. Disse er i sidehuset snitskârne med fyldninger i rombeform. Generelt gælder for lejlighederne at der er delvis ældre delvis nyere gulvpaneler. Døre og gerigter i sidehusets lejlighed er nyere fyldningsdøre lavet i ældre stil, med nyere hamborghængsler og nyere gerigter med trekvartstaf. I forhusets lejlighed er der generelt originale fyldningsdøre og gerigter i stuerne, hvoraf nogle har indstukne hollandske hængsler. Dørene har ældre vredne langskilte og dørgreb i messing. En enkelt dør er en ældre tofløjet vitrinedør. Der er nyere døre i de funtionsbaserede rum som køkken og badeværelse. Loftetagens rum er generelt med en nyere materialeholdning men dog holdt i ældre stil.

Baghuset er en grundmuret bygning i syv fag og tre etager med en lille tilbygning til højre i to fag og en etage. Baghusets forside er placeret væk fra gården som den deler med forhus og sidehus. Baghusets facade er rødpudset. Facadens tre midterste fag afsluttes i en frontgavl med et enkelt tofagsvindue med fire-rudede rammer. Der er dannebrogsvinduer med fire-rudede rammer i hvert

overvindue og seks-rudede rammer i hvert undervindue. De tre midterste vinduer på første etage og opefter er alle afsluttet med en fladbuget runding. Ydervinduerne til hver side imiterer denne form i en blænding over vinduet. Bagsidens vinduer er identiske med ydervinduerne på facadens første sal. Alle vinduer er sortmalede.

Under taget ligger en profileret hovedgesims der afskæres af en frontgavl. Samme type gesims går igen oppe under frontgavlens tag i form af en trekant, der dog afbrydes i trekantens nederste side. Taget er et nyt rødt tegtag med nye ovenlysvinduer samt fem nye kvistvinduer med zinktag og to nye skorstene.

I det yderste fag til venstre er der portgennemgang ind til gården hvor forhus og sidehus ligger. Portåbningen har samme fladbuede runding som vinduerne. Portrummet er på højreside en malet bindingsværksmur og på venstre siden en grundmuret pudset mur med to opmurede halvpilastre.

Hovedindgang til baghuset er placeret på bagsiden af huset i det næstyderste fag ved siden af porten. Døren er en ældre tofløjet fyldningsdør med fem små fyldinger i hver dør. Dørtrinnet er et enkelt granittrin.

— BYGNINGSHISTORIE

Bygningen er beliggende i Frederiksstaden, der afgrænses af Bredgade, Ny Toldbodgade og Sankt Annæ Plads mod syd og Esplanaden mod nord, og som blev anlagt på foranledning af flere storkøbmænds ønske, samt efter Frederik V's beslutning i 1749 om dels at markere 300 års jubilæet for Den Oldenburgske Kongeslægt, dels for at anlægge en ny bydel til glæde for Københavns borgere og handel. Før ejendommen blev bygget, lå resterne af Sophie Amalienborgs have, der havde været en del af Sophie Amalienborg som brændte ned i 1689.

Forhus og sidehus blev bygget i 1754-55, baghuset i 1755-57 for toldtaksator Christian Frederik Løwe, derfor navnet Løwes Gård. Begge gavle var oprindelig med valm, dengang bygningen stod fri for nabobygninger. Sidehuset bestod oprindelig af to sammenhængende sidehuse på henholdsvis seks fag og tre etager og et mindre på tre fag og en etage. Sidehusene blev i 1820 ombygget til sit nuværende udseende. Samtidig tilbyggedes der i hjørnet af for- og sidehuset et trefags trappehus med afrundet slutning.

Baghuset er opført mellem 1755-1757 og var indrettet til stald og vognport. I 1802 blev vognporten gennembrudt til en gennemkørsel og i 1845 blev en oprindelig kvist over et fag revet ned. I 2015 blev hele taget inklusiv frontgavlen, kvistene og ovenlysvinduerne ombygget.

Stort set lige siden opførslen af bygningen, har restauranten ligget i kælderen og bliver i dag betragtet som en af Københavns ældste restauranter. Det nuværende navn, Cafe Petersborg, blev skabt på den tid hvor det russiske konsulat boede på adressen. Der kom masser af russiske søfolk til konsulatet, som derefter gæstede beværtningen i kælderen.

Bygningen blev i 1827 købt af Søkadetakademiet, som holdt til huse der indtil 1865. I forhuset boede chefen for Søkadetakademiet og i sidehuset var undervisningslokalerne.

H. C. Andersen var i august 1827 gæst hos P. F. Wolff, der på det tidspunkt var chef for akademiet. Andersen flyttede dog til Nyhavn 14 dage efter.

— KILDER

Indenforvoldene.dk

København før og nu, Svend Aakjær, Mogens Lebeck og Otto Norn (red.) 1949-1950.

Historiske huse i det gamle København, Nationalmuseet, 1972

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi for Løwes Gård knytter sig til dens placering i den nordlige ende af Frederiksstaden, hvor ejendommen ligger med Frederiks Hospital, nu Designmuseum Danmark, som nabo.

Dertil kommer den miljømæssige værdi af grundens traditionelle bygningsstruktur med forhus, sidehus og baghus omkring det første gårdrum, samt til baghusets åbne gennemgang til det andet gårdrum. Denne struktur er karakteristisk for den tætte, indre by og Bredgade 76 er således med til at opretholde et velbevaret gårdmiljø. Bygningernes hierarki og oprindelige funktioner er aflæselige i anvendelsen af materialevalg og -detaljer, der aftager fra den repræsentative facade til de enkle bygninger i baggården.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Løwes Gård er forbundet med ejendommen som eksempel på periodens overgang mellem rokokoen og klassicismen i midten af det 18. årh. Facadens udtryk holder sig i en stram klassicistisk stil, hvorimod bygningens indre i form af eksisterende gerigter, døre, vinduesnicher og stuk er bibeholdt i en sprælsk rokokostil. Hertil kommer forskellen mellem facaden og

gårdsiden, hvor man tydeligt fornemmer, hvordan man ved anvendelsen af de relativ få detaljer stadig var optaget af at skabe en facade, der tog sig godt ud i bybilledet, mens gårdsiden var knap så vigtig.

Der ligger også en kulturhistorisk værdi i vinduessætningens taktfasthed, der sammen med den på facaden let aflæselige hierarkiske fordeling af etagerne bidrager til forståelsen af ejendommens tidligere anvendelse og som i vinduernes højdeforskel understreger første etages beletage.

Baghuset, som oprindeligt har været brugt som stald og vognhus har en kulturhistorisk værdi knyttet til sig, da den repræsenterer 1700-tallets behov for at have egne heste opstaldede i datidens København. Der ligger tillige en kulturhistorisk værdi i den for tiden så karakteristisk rigt udsmykkede portrum.

Den kulturhistoriske værdi lægger sig op ad de originale udsmykninger i stuk, døre og vinduesnicher.

Derudover er der en kulturhistorisk værdi i detaljerigdommen af udsmykninger, der varierer fra meget overdådige i stuerne mod gaden, hvorimod de funktionsbaserede rum er enklere dekoreret. Der ligger derfor en kulturhistorisk værdi i det indre hierarkiske skema, som viser forhuset som den repræsentative del af bygningskomplekset og sidehuset som den private mere funktionsbaserede del.

Der findes ligeledes en kulturhistorisk værdi i det ældre gulv i brede planker som er typisk for tidens rigere borgerhuse.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Der er en betydelig arkitektonisk værdi forbundet med hele det grundmurede anlæg med forhus, sidehus og baghus. I bygningens ydre knytter der sig en arkitektonisk værdi til forhusets facades enkle klassicistiske udtryk med den faste vinduestakt, den fremhævede midtrisalit med fronton, der som et romersk tempel afslutter bygningen og giver den et harmonisk udtryk. Der ligger ligeledes en betydelig arkitektonisk værdi i facadens ældre korspostvinduer, med originale hjørnebåndshængsler og ældre cylinderglas, samt de rigt profilerede lodposter.

Man kan koble den arkitektoniske værdi til etagerne interne hierarkiske fordeling af etagehøjde med første etages beletage og de lavere etagehøjder i mezzaninen og anden etage.

Derudover knytter der sig en arkitektonisk værdi til grundplanen med repræsentationsstuerne mod gaden og de funktionsbaserede rum mod gården, der på trods af opdeling af og etablering af lejligheder stadig kan aflæses i bygningen.

Kan ligeledes forbindes med den, for rokokoen, karakteristiske udsmykning med dybe hulkehlstuk, de få bevarede vredne langskilte på de originale fyldningsdøre samt gerigternes rigt udskårne profileringer med trekvartstaff. Ydermere ligger der en arkitektonisk værdi i vinduesnichernes snitskårne paneler med rombeformede fyldninger, der visuelt angiver et forsvindingspunkt ude bag vinduet som drager beskueren til at kigge ud.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Løwes Gårds bærende fredningsværdier knytter sig til bygningernes relation mellem forhus, sidehus og baghus, der gennem dekorationer og ornamenter, let aflæseligt indikerer den interne hierarkiske orden. På bygningens facader knytter der sig en bærende fredningsværdi til det stramme klassicistiske udtryk med den taktfaste vinduessætning og den tydelige hierarkiske fordeling af etagehøjde med beletage som højeste etage, der aflæses i antallet af ruder i vinduerne.

I Løwes Gårds indre er der en bærende fredningsværdi forbundet med de mange helstøbte og velbevarede interiører med ældre bygningsdele og detaljer, herunder stuklofter, alle former for paneler, vinduerne med oprindelige anverfere og lodposter, samt de ældre døre med gerigter, greb og langskilte.

— ANBEFALINGER

Det anbefales at malingen nederst på murene i gården og portrummet i baghuset fjernes og erstattes med puds.

Ligeledes anbefales det, at gesimsen i det forreste portrum reparerer hvor det er nødvendigt.

Det anbefales derudover at nyere hængsler på vinduerne erstattes med hængsler der passer til bygningens oprindelige udtryk.

Indvendigt anbefales det at de nyere døre og gerigter erstattes med nye døre og gerigter i original stil.